

še te tedaj prerajena, kadar bo ves narod in vse človeštvo prekorakalo z dušo in telesom sokolsko telovadnico!

STAN IN ORGANIZACIJE.

Bodi nam naloga, seznaniti se s stanovskimi interesi, organizacijami, smotri in njih načeli, njih poedinani deli in ustrojem in sredstvih, ki se jih poslužujejo pri svojem delovanju.

Plodonosno postane naše delovanje šele tedaj, ko vsa načela in ideje, ki smo si jih s pomočjo samoizobrazbe in vzgoje pridobili, uveljavljamo, jih ponesemo v svojo stanovsko-strokovno organizacijo in v stik s šolo in našim drugim stanovskim delom in vprašanji. Tedaj šele se pokaže njih moč, in sicer v napredku šolstva, v napredku učiteljstva samega (z ozirom na njegove liste in duševni nivo sam) in v napredku naroda.

Uvidevati bomo čedalje bolj pričeli, da je naših skupnih interesov več, nego smo si to dosedaj predstavljali, in da nam je zaradi tega tudi bolj potrebno skupnega delovanja vsega učiteljstva.

Da pa nismo aprioristi in si hočemo tudi stanovske organizacije ogledati s kritičnim očesom in premočmi njih dobre kakor slabe strani, zato zavračamo vsakršno oboževanje stanovskih avtoritet a priori, ker hočemo pri vstopu v organizacijsko delovanje prinesiti tudi kaj novih idej, krepke moči in hočemo s tem pripomoči njih napredku ter se ne kratkomalo akomodirati njih dobrim in slabim stranem.

Tudi na sebi moramo grajati, kar je slabega, ker s tem ne škodujemo stvari prav nič, ampak ji le koristimo, ker ji odpomoremo. Potreba je kritike in revizije programa!

In ta se ima jasno izkristalizirati na vse panoge. Glavni smoter nam pa ostaja šola, odgovarjajoča socialnemu razvijanju človeštva, in potem nje preustroj družbe v socialističnem duhu na podlagi modernih nazorov vede. Naš boj pa ostaja za odgovarjajočo zadostno gnotno stanje, ki nam ga da nova družba. To, kar nam ni mogla dati in nam ni pripoznala na dosedanjih političnih temeljih priznava ta in druga družba, nam naj priznava nova družba na podlagi načela socialne pravičnosti in eksistenčnega prava, odgovarjajočega važnosti socialnega dela in socialni stopnji učiteljstva. — Duševno delo učiteljstva in telesno delo meznega delavca delodajalcu in kmetovalcu se združujeta v pojmu — proletarijat, v kateri pojmu sodi že po tej svoji naravi tudi učiteljstvo. Evolucijski preobrat družbe potom šole od strani učiteljstva, ki vodi do revolucije nazorov, in revolucijski preobrat družbe potom razrednega boja za obstanek od strani delavstva proti izkoriščajočemu kapitalizmu, to so le različna pota k istim smotrom!

Predvsem moramo skrbeti, da gre s to smerjo svetovnega gibanja tudi naš boj. Natančno moramo presmotriti in poznati načela organizacij, ker se moramo dobro zavedati, če se strinjamo z njih kulturno, nanodno in stanovsko smerjo. Poznati pa moramo tudi tehniški ustroj naših organizacij in študirati, kako bi ga bilo bolj preustrojiti, da bi društva tem uspešnejše delovala in napredovala. Predvsem se nam je v to svrhu seznaniti z glavnim propagatorjem naših idej, z našim tiskom, kako ga razširiti na potrebne panoge, z glavnimi načeli žurnalistike, z obrtnim, tiskovnim in društvenim zakonom, z organizacijo v teniškem oziru, pravili, ustrojem, gospodarskimi podjetji i. dr.

Najradikalnejšim in najobjektivnejšim nam je potreba biti pri teh vprašanjih, da tako sebe res privedemo do boljšega in se tu pokaže naša moč in napredek. Tu naj se pokaže moč, v delu naj se realizujejo naše ideje. Študij naše organizacije se med učiteljstvom premalo goji in ni nikdar preveč, če se šole tolikrat obravnavajo na zborovanjih naša stanovsko-organizacijska vprašanja.

Naša organizacija mora imeti namen slovensko in jugoslovansko učiteljstvo dvigniti narodno, stanovsko, gospodarsko, socialno in politično, ga socialno in politično vzgajati do te višine, da ne bo zastajalo za drugimi stanovi naroda in bo enako ter nad nivojem učiteljstva drugih narodov. Zato mora biti tudi tako urejena, da bo zmožna zadostiti tej nalogi in bo odgovarjala vsem modernim načelom.

VZAJEMNOST IN SOLIDARNOST.

Dani so nam pogoji življenja in gibanja. Skupne točke in smotri nam kažejo nujnost našega vzajemnega dela in potrebo solidarnosti za to delo, da se kot močna socialna skupina uveljavimo v narodu in z narodom. Stan, ki mu služimo, daje vse pogoje za izvršitev in popolno uveljavljenje vseh obravnavanih načel, daje nam pa zaradi stanovske razdeljenosti po vseh delih naše zemlje še posebno ugodnost naravne in popolne organizacije za to. Uveljaviti se

v narodu kot njega del in socialna skupina, od katere zavisi napredek in s tem močen del obstoja tega naroda, ter uveljaviti se z narodom, t. j. drugimi stanovi tega naroda skupno v človeštvu, enakovredno med drugimi narodi, to je smoter naši vzajemnosti in solidarnosti.

Zavedati se imamo, da je delo, ki ga imamo vršiti v narodu s poklicem eno najvažnejših; da imamo v rokah vzgojo in izobrazbo naroda in z njim ene skupine vse socialne družbe — človeštva.

Zato nam mora biti izhodišče vedno celotna socialna družba; skupina, v kateri uveljavljamo splošne zahteve in stremiljenja, ima biti vedno narod, oziraje se na njegovo individualnost.

Pot, po kateri imamo hoditi, je evolucija in z njo prerajanje učiteljstva in naroda; nočemo zgolj revolucionarnega priznanja idejam, temveč tudi dejanja in ravnanja po teh idejah, hočemo notranje, duševne preobrazbe v nazorih in načelih naše stanovske družbe in naroda. Zato naše delo pred desetimi leti ni bilo započeto med organiziranim stanom samim, temveč poprijeli smo pri izviru, pri naraščanju na učiteljskih.

In tedaj naši ideali, ki smo jih podali tu, so se izkristalizirali z današnjim položajem našega naroda do oblike s trdimi konturami. Meglene naše sanje so se pričele uresničevati, zato smo nekatere od delke, ki smo jim pred desetimi leti samo slutili smer, sedaj že jasno označili in začrtali ter v toliko izpremenili poročilo in ga prikrčili času.

Ne pozabimo, da smo imeli na čelu teh sestavkov napisano pred desetimi leti naslov »Program, na katerem se vzgojijo slovenski učiteljski naraščaji!«. Danes prehaja iz teorije že skoro v prakso, zato smo ga izpremenili v »Perspektive mladih«. Nazori stare svobodomiselnosti-kapitalistične in fevdalne družbe padajo danes tudi v vrstah učiteljstva, zato bodo stari ostali samo oni še, ki se ne morejo več otresti teh nazorov in se uveljavljati po novih nazorih v narodu. Z nami pa ostanejo mladi vsi oni, ki so v notranjosti preživeli prepoved nazorov in priznavajo ter bodo delali po principih in načelih nove dobe akopprav so že osiveli v borbi in boju za stanovsko stvar: velike njih izkušnje bodo služile vedno tudi novim smerem.

Iz ozkega, domačega obzorja stopamo na širše, svetovno; iz domačih malih razmer v svetovne. Čas je prišel, da se pričnemo udejstvovati. Dati je podlago za smer novemu programu!

Raztresene duševne sile naj združi geslo vzajemnosti in solidarnosti zopet v stanovskih vrstah in naj pritegne tudi one in na onih popriščih, ki še do danes niso zastavili svojega peresa, besede in duha v vrstah organizacije in pri zastopanih idej, ter razvijmo delo na vsakem polju. Dane so obem spolom enake pravice in naj vežejo tudi oba spola enake dolžnosti: o s a m o s v o j i m o s e!

Poudarjali smo, da smo pričeli s to smerjo uveljavljati načela pri učiteljskih, ker se nam je zdelo to delo in taka kritika bolj pozitivna; zato se nam tudi kritika in delo sedanje opozicije v glavnih učiteljskih združenjih od kritike nekdanj, ko so jo izvajali izven stanovskih vrst — mislimo na »Naše Zapiske« leta 1913. in 1914. — če bi se takrat približali vsaj glavnemu reprezentantu duševnega vodstva naših, bi videli, da smo si v temeljnih načelih edini in je bilo že tedaj naše skupno delo, da postanejo ta temeljna načela last ne samo vodstvih poedincev, temveč skupna last vseh — v kateri smeri korakamo danes.

Vse one pa, ki so v nazorih stari, pa najsi bode iz najmlajših vrst, pustimo, naj mirno s svojimi idejami! Skoro bi se upali trditi, da bi bilo lažje delo in večji uspehi v naši organizaciji, če bi korakali in se izkušali uveljavljati z nazorji še tako z malim številom duševno krepkih, orientiranih, delavnih in zanesljivih članov, kakor vleči za sabo indiferentno maso, izgubljeni čas z razjasnitvijo najosnovnejših pojmov in tako trati energijo bolj pozitivnemu delu. Vendar je pretehtati to vprašanje temeljito, preden se odloči za tako ali tako takiko, zakaj premisliti je, ali je delo s celokupnostjo trdnije ali je delo samo nekaterih poedincev trdnije in zanesljivejše za bodočnost. Eno je počasnejše, a širše, drugo hitrejše, a ozke; katero lažje odpove?

Pozabiti ne smemo poudarjati, da smatramo eno najvažnejših vprašanj vzgojo stanovskega naraščaja, ki se nikdar ne konča, in da nam je problem vzgoje, položaja in skrbi za naraščaj vedno smatrati kot skupen problem našega stanovskega vprašanja in ga je tudi tako reševati. Potreba se bo vprašati, ali ne bi kazalo tudi

* Morda je bila teorija tam podana sedanjih praksi?

za ta naraščaj osnovati posebnega glasila?

Zelimo, da potom medsebojnih stikov izgine vse slabo in zastarelo ter v prvi vrsti to, kar je krivično in neopravičeno v sedanjih socialni družbi ne le pri drugih straneh, ampak da to reformo izvajamo v prvi vrsti v svojih vrstah in to z vso brezobzirnostjo, pri tem pa tudi s prepričanostjo, ljubeznijo in poštenostjo.

Smoter vzajemnosti in solidarnosti je: tesnejša združitev vsega jugoslovanskega učiteljskega dijaštva med seboj, tesnejša združitev tega dijaštva z učiteljstvom in učiteljstva samega med seboj!

V tem oziru stojimo na stališču, da ni učiteljskega stanu samo moralna dolžnost, temveč je celo njega lastni interes, da podpira svoj naraščaj, saj s tem pomaga sebi: V učiteljskem naraščaju je bodočnost učiteljskega stanu. Stojimo pa tudi na stališču, da ni naše nove socialne družbe samo moralna dolžnost, temveč je celo nje lastni interes, da podpira ta stan, zakaj ideal učiteljskega stanu je napredek narodne šole in je sreča in bodočnost naroda.

Ne odklanjamo pa z odločnostjo in neolajnostjo od sebe niti naših načelnih nasprotnikov dotlej, kolikor časa zadoščajo prvi in glavni zahtevi duševnega boja in organizacijskega tekmovanja: zahtevi stvarne in dostojne diskuzije in poštenosti.

Vero in zmago teh idej imamo: Prelita kri hoče zadoščanja, in socialna in nacionalna pravičnost sta edina temelja, ki nam jo zagotovita!

I. D.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva. Delegate je prijavilo: IX. Ljubljansko učiteljsko društvo: 17. Jakob Dimnik, nadučitelj, Ljubljana, društveni predsednik; namestnica Vita Zupančičeva, učiteljica na gluho-nemnicah, Ljubljana; 18. Anton I. Kozar, nadučitelj, Ljubljana; namestnik Josip Tratar, učitelj, Ljubljana. Naknadno je prijavilo Gornjegrajsko učiteljsko društvo namestnike ondodnih delegatov; in sicer: Jos. Terčak, nadučitelj, in Agneza Pirčeva, učiteljica v Ksaveriju. — Vodstvo Zaveze.

Imenik svojih članov je poslalo: 29. Tolminsko učiteljsko društvo — 57 članov. Učiteljsko društvo za Laški kraj je prijavilo še 4 člane (skupaj 61 + 4 = 65 članov). Učiteljsko društvo za Ptujski kraj je prijavilo nanovo 1 člana (skupaj 45 + 1 = 46 članov). Sežansko učiteljsko društvo je prijavilo še 1 člana, 2 člana sta pa prijavila svoj izstop (skupaj 48 + 1 — 2 = 47 članov). V zadnji števi »Učit. Tov.« smo objavili 1145 članov, danes pa 61. torej skupaj 1206 članov. Štiri društva še niso poslala imenikov svojih članov. — Vodstvo Zaveze.

Letnina za Učiteljski konvikt za leto 1918. so plačali ti-le ljubljanski tovariši: Ambrožič Josip, Belč Ivan, Dimnik Jakob, Furlan Jakob, Gale Fran, Jelenc Luka, Rezek Juraj, Tratar Josip, Kecelj Alojzij, Likar Janko, Skulj Fran in Rapč Andrej (skupaj 24 K.). Hvala!

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 21. julija ob 2. uri popoldne v šolskem poslopju v Bočni. Vzpored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. O načrtu za preustrojitev našega šolstva, predava tov. J. Klemenčič iz Rečice. 4. O naših vžitih in strupenih gobah bo govoril tov. Fr. Koehek iz Gornjega Grada. 5. Predlogi. Napovedano predavanje tov. Otterja se je moralo preložiti na eno poznejših zborovanj. — Pričakuje se polnoštevilne udeležbe.

Brežiško-sevniško učiteljsko društvo bo zborovalo v nedeljo, dne 21. julija t. l. ob 10. uri popoldne v šoli na Vidmu. Na dnevnem redu je med drugim tudi aproviacijsko vprašanje in pobiranje članarine za Slovensko šolsko Matico.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo. V zadnjem poročilu o obnem zboru v Mozirju se je vrnila tiskovna napaka. Glasiti se mora tako-le: Ob sklepu zborovanja je tov. Koehek poudarjal pomen in uspehe naše organizacije; pri tej priliki je padla marsikatera trda beseda na račun onih (kakor nam znano, imate samo enega; opomb. ured.), ki stoji brezbržno izven naših vrst, in tov. Otter je opravičeno imenoval tako obnašanje kot neko-legialno in tudi nemoralno....

Goriške vesti.

—g— V sežanskem šolskem okraju je več učiteljskih služb (15 do 18) zasesti. Reflektanti in reflektantkinje naj se oglašijo na c. kr. okrajnem šolskem svetu v Sežani.

Kranjske vesti.

—r— V pokoj je stopil Mihael Poklukar, nadučitelj pri Sv. Jakobu ob Savi.

—r— Kdaj dobimo kaj obleke? Ljubljanski učitelji smo že davno predložili izkaze za najpotrebnejšo obleko. Uradniki so tudi že dobili blago ali na učitelje se je menda zopet pozabilo, kakor da bi bili med vsemi stanovi najbolj in z vsem preskrbljeni. Bliza se zima, ako ne dobimo potrebne obleke in obutve, nam ne bo mogoče hoditi na delo. Že davno obljubljenih doklad tudi ni, a draginja raste vedno bolj. Od česa naj živimo? Ali smo res že obsojeni na smrt? Zadovoljni bi bili, če bi se za nas vsaj tako skrbelo kakor za begunce, katerim pri nas skoraj nič ne manjka. — Učiteljstvo je med vsemi stanovi največ delovalo v teh hudih časih za domovino. Dan za dnevom se nalagajo skoraj edino učiteljem razne naloge v prid domovine. Naj pa tudi ta ne pozabi svojih zvestih služabnikov!

—r— Slovenski dijaki, vstopite in vpišite se v prihodnjem šolskem letu na c. kr. učiteljske v Ljubljani! Tu se vam odpira rajsko lepa in brezskrbna bodočnost! Poslušajte! Ko dovršiš po petih, oziroma štirih letih c. kr. učiteljske in nastopiš z zrelostnim izpričevalom v žepu svojo službo, boš delal za 2 K 10 h na dan. Ni li to lepa plača, prav primerna in dostojna za sedanjne čase? Res je sicer, da se tvoji službeni prejemki ne bodo mogli primerjati z onimi ljubljanskih mestnih delavcev, katerim je župan višal plače, da znašajo sedaj 3 K, 3 K 50 h in 4 K, kvalificirani delavci dobe 7 K na dan, pa nič ne de! Opravičal boš idealno delo in ideali so tudi nekaj vredni. Semintja dobiš tudi kako laskavo besedo za kako izvenšolsko delo ali pohvalo za šolski pouk, če ne bodo % v uspehih prenikli. Če hočeš torej, dragi mladenič, brezskrbno in udobno živeti, kar na učiteljske! Živel boš kot mali Krez v ljubi kranjski deželi!

—r— V Podkraju nad Vipavo se je vršila dne 29. in 30. junija šolska veselica — petje, deklamacije, igri »Zapeljivec« in »Sneguljica« ter srečkanje. Prireditelj je krasno uspeal. Čisti doček, 566 kron, se je odpotal častiti sestri Klari in zavod Odilienheim v Gradcu za naše uboge oslepele slovenske vojake.

—r— Ljubljanski občinski svet je imel dne 9. t. m. sejo, na kateri se je vršila proračunska razprava. Pri poglavju »Obrt in trgovina« je izrazil občinski svetnik Engelbert Franchetti (J. D. S.), naj se presodne obrtne nadaljevalne šole in ustanove toli potrebna meščanska šola. To je že stara zahteva ljubljanskih obrtnikov in trgovcev, ki se jim pa le noče uresničiti. Ljubljana je edino deželno stolno mesto v Avstriji, ki nima meščanske šole, kar ji ni v čast med kulturnim svetom. Sicer se ni ničesar govorilo o šolstvu v tej debati.

—r— Deželni muzej »Rudolfinum« bo v skladu z odredbe deželnega odbora vojvodine Kranjske od 14. t. m. dalje splošno pristopen (brezplačno) vsako nedeljo dopoldne od 10. do 12. ure in vsak četrtek popoldne od 2. do 4. ure.

Štajerske vesti.

—s— Umrl je junaške smrti v nadebudni mladosti dne 18. junija 1918 na južnem Tirolskem začet od sovražne granate g. Karel Paulšek, c. in kr. stotnik nekakega topniškega polka, petkrat že odlikovan, sin nadučitelja Ivana Paulška v Račjem pri Mariboru. Bil je mada svojecev. Padlemu junaku časten spomin. Blagi žalujoči obitelji naše srčno sočutje.

—š— Učiteljstvo na pomoč narodu. Na Štajerskem je mnogo učiteljev prevzelo trudapolno popisovanje setve za državo. Ta prilika mu nudi najlepšo priliko, nabirati prostovoljne darove za jugoslovanske sirote v poslovo praznika sv. Cirila in Metoda. Polovica nabranih darov naj bi se nakazala »Družbi sv. Cirila in Metoda« v Ljubljani, polovica pa »Prvi hrvatski štedionici« v Zagrebu pod označbo »Zbrano za sirote povodom narodnega dneva«. Omenjena »štedionica« zbira namreč ta denar po naročilu »Odbora slovenskih, hrvatskih in srbskih žen za sirote«. Na moji pisalni mizi leži nabiralna knjižica. Vsaka stranka rada daruje po ji končanem popisovanju darilce po svojih gnotnih razmerah; dopovem ji, da si pridobi z dobrim delom za te sirote v hudih časih dvojno zasluženo. Tisoče in tisoče naših otrok-sirot čaka na pomoč in rešitev. Kaj nam bo domovina brez otrok? Kdor je zamedil to priložnost, je zamedil pridobiti si zasluženo za narod in Jugoslavijo, a lahko to nadomesti z nabiranjem tudi po prazniku sv. Cirila in Metoda in vse leto.

—š— Izpod nemškega jarma. Pod tvrdo deželno šolskega sveta štajerskega so dobila vsa šolska vodstva v zadevi VIII. vojne posojila in vojnega zavarovanja samonemške tiskovine. V pošiljavi je bil pa priložen listek: »Die slovenischen Anmelungsformulare, Prospekte und Erlagscheine erhalten Sie von unserer Expositor in Marburg. Graz, im Juni 1918. Direktor: Pochlatko.« Ker kot zavedni državljani slovenske narodnosti ne moremo služiti v posmeh našemu jeziku ter ne moremo slovenskega lica pačiti s pegami, ne

moremo nemških razglasov razgrinjati po stenah naših šol, kjer bi ne dosegli nobenega drugega uspeha, nego javno obsojanje. Zato smo te tiskovine shranili, zamažali pa čakamo na obljubljeni pošiljatev iz Maribora. V Gradcu so torej dosegli s svojimi nemškimi tiskovinami na Slovenskem le to, da se v časti stiske za papir ta roba lahko miselno in brezplodno razmetava, in da čaka nabiranje VIII. vojnega posojila zamažani na slovenske tiskovine, kakor da bi VIII. vojno posojilo služilo nemštvu, ne pa državi. Tudi to dejstvo kaže, naj storimo vse, da izlezemo izpod uprave nemškega jarma pod svojo izpravo v Jugoslavijo.

—Š— **Prava beseda v pravem pomenu, kraju in času** — dosegla svoj namen. Na dopis šolskega vodje na Dobju, pričudenega v zadnjem »Uč. Tov.« v zadevi izdaje »Vojnega albuma« 87. pešpolka v Celju, je uredništvo odgovorilo tako-le: »Besedilo vojnega albuma 87. pešpolka, katerega 1. zvezek izide koncem tekočega leta, bo nemško-slovensko (vsaka stran lomljena). Ker smo rok za naročevanje podaljšali do 1. IX. 1918, pričakujemo s hvaležnostjo uspeh Vašega nam napovedanega nabiranja naročnikov do rečenega roka.« — Iz tega odgovora sicer ni naravnost razvidno, da se je 87. pešpolk odločil baš na zahtevo šolskega vodje v Dobju dati v knjigi slovenskemu jeziku zakonito ravnopravnost. Domneva se pa, da je gotovo tudi več drugih zavednih slov. učiteljev v področju dopolnilnega okraja tega polka stavilo uredništvu enake zahteve, kar je povzročilo, da se izda knjiga tudi s slovenskim besedilom. S tem svojim utemeljenim ravnanjem je učiteljstvo koristilo mnogo naši književnosti in ravnopravnosti slovenskega jezika ter je dalo vojaški oblasti izraza, da hočemo tudi pri vojaštvu svojega dopolnilnega okraja v smislu zakona čuvati in gojiti svojo narodnost in svoj jezik. Ob nabiranju naročnikov za »Vojni album« naj gleda učiteljstvo na to, da se zapiše pri vsakem naročniku v naročilnico opombo, da se knjiga naroči le s pogojem, če bo slovensko besedilo v knjigi vobče tiskano v pravilnem jeziku. S to pripomnjo bomo dosegli, da bo uredništvo pazilo, da se naš jezik v knjigi ne bo kvaril in smisel z znanim vojaškim pačenjem. V pripravi uredništva moramo omeniti, da v tej zadevi dosedaj izdane tiskovine ustrezajo docela temu pogoju. Molč škoduje. Prava beseda o pravem času, mestu in kraju koristi. Učiteljstvo je poklicano, obračati kot važen vzgojni činitelj v narodu svojo pozornost na vse, kar je za ali proti narodnosti.

Tržaške vesti.

—t— Na c. kr. pripravnički za srednje šole v Trstu se je zaključilo šolsko leto 1917/18, dne 28. junija. Po slovesni maši so se zbrali učenci in učence v šolskih prostorih, kjer so se jim razdelila letna šolska izpričevala. Vpisanih je bilo v obeh oddelkih z vzporednicami 196 učencev, med temi 15 hospitantov. Po narodnosti so bili vsi Slovenci. Obisk je bil vse leto navzlic težavnim razmeram popolnoma reden in učni uspehi prav povoljni. Med klasificiranimi je bila skoraj tretjina odličnjakov. Vpisovanje v I. letnik za šolsko leto 1918. 1919. se bo vršilo na tej šoli v nedeljo, dne 14. julija 1918, od 9. do 12. dopoldne. Sprejemajo se učenci, ki so dovršili z uspehom II. ali III. razred ljudskih šol. K vpisovanju morajo priti v spremstvu staršev ali njihovih namestnikov in prinesiti s seboj: 1. krstni list, 2. spričevalo o cepljenih kozlih, 3. izkaz, da so zdravi oči in 4. zahtevo šolsko izpričevalo. Jesensko vpisovanje se bo vršilo dne 15. in 16. septembra.

—t— Na zaposlovalnem tečaju c. kr. goriških učiteljev v Trstu se je zaključilo šolsko leto 1917/18, dne 28. junija s slovesno šolsko mašo. Izdala so se državno-veljavna izpričevala. Zavod je obiskovalo 54 gojencev in 73 gojenk. Od teh je bilo odlično usposobljenih za vstop v višji razred v pripravljalnem tečaju 5, v prvem letniku 7, v drugem 11, v tretjem 0; usposobljenih 18, 21, 20, 11, neusposobljenih 9, 1, 0, 0. Ponavljalni izpit je dovoljen 5, 6, 2, 0 gojencem oz. gojenkam. Zaradi bolezni ni bilo izprašanih 2, 2, 0, 0 gojenk. Vsi četrtoletniki so pripuščeni k zrelostnemu izpitu, ki se je pričel 28. junija popoldne.

—t— **Sklep šolskega leta na c. kr. slovenski državni gimnaziji goriški.** — (Zaposlovalni tečaj v Trstu.) Dne 28. junija t. l. se je zaključilo na tem zavodu šolsko leto z zahvalno službo božjo. Uspeh je poveljen. Vseh dijakov skupaj je bilo vpisanih 218, v sicer: v I. a in I. b razredu 116, v II. 44, v III. 23, v IV. 13, v V. 7, v VI. 9 in v VII. 6. Maturo je napravil 1 eksternist. Profesorski zbor je bil tako-le sestavljen: Vodja prof. Andrej Ipavec, profesorji Martin Mastnak, Fran Povšič, dr. Karol Pirjevec, dr. Leopold Čermelj, dr. Fran Mi-

schitz, Robert Kenda, Vid Mosche, pater Oton Kocjan, dr. Andrej Budal in dr. Jož Lovrenčič.

—t— **V roke smo dobili letno poročilo dvorazredne slovenske trgovske šole s pravico javnosti v Trstu ob zaključku šolskega leta 1917/18.** Na zavodu so poučevali: ravnatelj Josip Ulčakar; profesorji in učitelji: dr. Andrej Budal, suplenti na c. kr. slovenski goriški gimnaziji, dr. Lavo Čermelj, profesor na c. kr. obrtni šoli, dr. Junj Jan, odvetnik, dr. Joža Lovrenčič, suplenti na c. kr. slov. goriški gimnaziji, Janko Malenšek, uradnik Tržaške posojilnice in hranilnice, Fran Marinček, c. kr. strokovni učitelj na državni deški meščanski šoli, Josip Maule, c. kr. strokovni učitelj na državni deški meščanski šoli, Josip Prunk, vodja c. kr. korespondenčnega urada, Fran Rus, ravnatelj splošne hranilnice, Matija Škabar, katehet, Ivan Tavčar, suplenti na c. kr. pripravnički za srednje šole, Josip Vuga, nam. učitelj na zavodu, in Marija Žigon, suplentinja na c. kr. državni deški meščanski šoli. Učencev je bilo na deški trgovski šoli: v II. letniku 16 in 5 privatistov; v I. letniku 33 in 1 privatist; v pripravljalnem letniku 29. Na deški trgovski šoli: v II. letniku 19, v I. 21 učenik. Skupno torej 124 učencev, oziroma učenik. Nekaj jih je odpadlo med letom, nekateri so bili mobilizirani, nekateri so izstopili iz drugih vzrokov. V kuratoriju šole so: Ivan Mankoč, veletržec, Gracijan Stepančič, ces. svetnik in veletržec, dr. Otokar Rybář, odvetnik in državni poslanec, Josip Ulčakar, ravnatelj in Josip Prelog, trgovec. Ugodnosti šole so: ima pravico javnosti, podaja zaključeno izobrazbo in vzgaja samostojno in službeno osebo za blagovno trgovino in nudi zlasti sinovom srednjih trgovcev in obrtnikov priliko, da se hitro in temeljito izobrazijo v trgovskih predmetih. Odnosno izpričevalo nadomešča dokazilo o pravilno dovršeni učni dobi v trgovski obrti. Učenec te šole, ako jo je dovršil z dobrim uspehom ni dolžan služiti kot vajenec in obiskovati trgovsko nadaljevalno šolo. Absolutneje so sposobni za kontoriste, korespondente in knjigovodje po trgovinah, a odprta so jim tudi druga pisarniška mesta. Odnosno izpričevalo opravičuje tudi do dveletne aktivne vojaške službe, eventualno z naknadnim dopolnilnim izpitom do enoletnega prostovoljstva. Šolsko leto 1918—1919. se prične dne 16. septembra z vpisovanjem, redni pouk pa prične 21. septembra. Šolnina znaša za 1. in 2. letnik 200 K, za pripravljalni letnik pa 80 K. Revni učenci so lahko oproščeni od plačevanja ali za polovico, ali za četrtino, ali pa za vso šolnino. V pripravljalni letnik se deklice ne sprejemajo. Učenci, ki ne morejo dokazati potrebne predizobrazbe, morajo položiti sprejemni izpit. Zavod napreduje jako lepo, številu učencev se množi od leta do leta, kar nam izpričuje, da je šola na dobrem glasu. Le če si vzgojimo strokovno izobražen trgovski stan, smemo pričakovati, da bo začela cveteti naša trgovina.

Splošni vestnik.

Družba sv. Cirila in Metoda razpisuje za svojo meščansko šolo v Trstu dve učiteljski mesti in sicer eno za jezikovno - zgodovinsko strokovno skupino in eno za matematično tehniško strokovno skupino. Službeni prejemki so isti, kakoršne imajo c. kr. učitelji X. činovnega reda; pletenice in časovno napredovanje pa se ravna po tozadevnih določilih službene pragmatike za državno učiteljstvo (zakon z dne 28. julija 1917). Službo je nastopiti z začetkom šolskega leta 1918—1919. Prosilci za katero teh mest naj svoje s krstnim listom, izpričevali učne usposobljenosti, dokazili o dosedanjem službovanju ter osebno popisnico opremljene prošnje predložijo natkasneje do 28. julija t. l. Pripomni se, da bode C. M. družba iz finančnih ozirov v prvi vrsti vpoštevala prošnje mlajših prosilcev.

Zalec. Na tukajšnji novoustanovljeni trirazredni deški meščanski šoli s slovenskim učnim jezikom se vrši vpisovanje in vsprejemni izpit v I. razred dne 15. julija t. l. pričenši ob 8. uri zjutraj. Pristop imajo tudi deklice kot hospitantke. Za temeljito priučenje drugega deželne jezika je poskrbljeno. Ta učni zavod ima trgovsko-obrtni značaj ter je prva šola te vrste na Spodnjem Štajerskem, ki bo nudila našemu narodu višjo in širšo naobrazbo za praktično življenje. Pouk se prične dne 16. septembra t. l.

Izšel je Kurentov album. Humoristični album. Izdal konsorcijski »Kurent«, Cena 4 K 20 vin. — Vsebine: Narodna beseda. Fran Milčinski: Ali bi ali ne? P. Golar: Veselje. Ivan Cankar: Resignacija. Rado Murnik: Vojna ljubezen. Janj Brut: Kurja historija. Ferdo Plenič: O Klančijevi sreči. —ba: Vesela elegija. Damir Feigel: Na krivih potih. Slike: Maksim Gaspari: Lepšega para na svetu ni... Po sklepu miru z Rusijo. Ubogi tobakariji. Pogled v prihodnost. Fran Podrekar: Mir? — Nova božanstva 1918. — V dobi pomanjkanja mesa. — Potepuh. — Načrt za novo skupino na procelju ljubljanskega gledališča. Hinko Smrekar: Kurent. — Srečna Avstrija! — Vsenemski

most do Adrije se majo! — Pametna misel. — Zgodnja dunajska birna. — Razvoj človeka. — Vse znan! — Cmok — svet in vsenemec — anekdota. — Vasovavci sedanega časa. — Naroča se v upravištvu »Kurenta« v Ljubljani, Stari trg št. 19. (Zvezna tiskarna).

Razgled.

»Verdeutschung aus der österreichischen Schulsprache«. Von Hans Stolz und Neuman, Verlag von Haase in Prag. Cena 80 h. — Spominjamo se, s kako strogostjo je izdalo naučno ministrstvo kmalo po zavojevanju Albanije na vse podrejene šolske oblasti ukaz, da se morajo v Albaniji običajna krajevna imena — ki so lahko umljivo spominjala na laški oziroma slovanski izvor — pisati z albanskimi imeni in ta ukaz je bil opremljen z dolgo vrsto dotičnih imen. Toda ukaz ni imel zaželjenega uspeha in tudi ne dolgega življenja, ker je moralo naučno ministrstvo svoj ukaz na najvišje povelje preklicati in povedati — da naj ostane pri starem.

Na ta slučaj smo se spomnili, ko smo prelistavali gori omenjeno brošuro. Ne zanikamo, da nista imela opisovalca dobrega namena, toda dozdeva se nam, da brošura ne bo imela onega uspeha, kakoršnjega želita imeti spisovalca. Vsak živeči jezik si je osvojil več ali manj tujk, ki so prešle tako v kri in meso tega ali onega naroda, da ga ne bo z lahkoto iztrebiti. In kolikor je nam znano, se ljudski in menda tudi srednji šoli ne more očitati, da onečesa ta ali oni jezik s tujkami. Pač pa velja ta in vsak sličen ključ našim dnevnikom in mesečnikom brez izjeme jezika. So vsi enaki!

Pri tej priliki se eno na naslov naših vojnih poročil. Naše ljudstvo požira takorekoč vsa vojna poročila, in je tudi prav dobro poučeno o vseh dnevnih vojnih dogodkih. Le žal, da mu dela izgovarjanje krajevnih imen posebno s francoskih bojišč tako preglavico, da najraje opušča vsa imena ali jih pa tako izgovarja, da je joj. In ni čuda! Vendar ne smemo zahtevati, da mora naš preprosti človek znati francosčino. Upamo, da ne grešimo prehudo, ako kličemo uredniškov vseh slovenskih časopisov: **Pišite imena vseh vojnih krajev kakor tudi rek, gora, dežel in seveda oseb tako, kakor se izgovarjajo.** Iv. Šega.

Čujte! Pomožne učiteljice, ki jih je namestila c. in kr. vojaška uprava v sedešnih srbskih pokrajinah, imajo mesečno po 260 K plače, prosto stanovanje, kurjavo in luč. Poleg tega pa dobe po znižanih cenah čevlje in živila. Sedaj so pa dobile 1050 K doklade in 2 meseca počitnic. Tako plačujeta vojaška oblast v sevražni deželi **pomožne učiteljice.** In pri nas? Ogromna mesečna plača 66 K 66 h, 50 K doklade na leto, v počitnicah pa — glej v zrak! Naša ljuba, draga domovina gleda brezbrizno s kamnom na tistem mestu, kjer imajo ljudje srce, kako lakote umirajo odgojitelji naroda: Ali ne bo še konca naše potrpežljivosti? Posnemajmo češko učiteljstvo obeh narodnosti!

Kako ljubi srbska mladina svojega učitelja. Pred nedavnim časom je osnovala šabačka občina šestrazredno gimnazijo na svoje stroške. Nastavili so nekaj bivših profesorjev in profesorice in razven teh enega inženirja in geodeta Oskarja Škarjo. Slednjega je mladina vzljubila. Nenačoma pa je dobil vnetje srednjega ušesa in odšel v bolnico, kjer so ga operirali. Reče je umrl. Strašno je učinkovala ta novica na mladino. Smilili so se mi gojenci in gojenke, ki so hodili več dni objokani okoli. V pravoslavni kapeli so dali pokojniku »parastos« (rekvijem). Vse je plakalo tako silno, kakor da so izgubili najdražje na svetu. Se danes vidiš dijakke hoditi s črno za kritimi šolskim znaki okoli in večkrat slišiš od nemojdočih izgovarjati pokojnikovo ime. Tako ljubi mladina svoje učitelje.

Ponovi natječaj.

Objavljujemo svim kompozitorima slovenskega juga, Hrvatima, Slovencima i Srbima: Natječaj za najbolje kompozicije u iznosu od K 5000 i to za najboljši kompoziciju:

1. za glasovir: sonata, suita, rapsodija na svoje ili južnoslovenske pučke teme K 1000;

2. za pjesmu za jedan glas i glasivir (tri nagrade) a) K 400, b) K 300, c) K 200, ukupno K 900.

3. a) za ženski, b) muški, c) mješoviti zbor a capella ili uz glasovir, tri nagrade po K 350 ukupno K 1050;

4. za kompozicije komorne glazbe (sonata za gusle ili violincello i glasovir, trio quartet K 1500;

5. za glasovirsku priredbu pučkih južnoslovenskih pjesama (najmanje 20) K 250;

6. za originalnu kompoziciju za tamburaški zbor, a) K 200, b) K 100, ukupno K 300. Rok natječaja: 31. prosinac 1918.

Kompozicije moraju biti do sada neštampane, prepisane tuđem rukom, označene znakom, koji je na zapečaćenom pismu, u kojem je imio autora. Rezultat na-

tječaja objavit će se u travnju 1919. preko jugoslavenskih novina. Nagradjene kompozicije prelaze u potpuno vlasništvo našega zavoda, koji se obvezuje, ako prilike dopuste, u roku od godine dana štampati nagradjena djela. Nagrade se isplaćuju 15 dana iza objave rezultata preko Jadranske banke Beč I. Tegetthoffstrasse 7., gdje je iznos za ovaj natječaj u sijecnju o. g. depozitiran. Jury za ocjenu sastavlja ju gospoda: kompozist Oskar Nedbal, dr. Gajmir Krek i Milan Obuljen. Nenagradjene kompozicije ima pravo zavod da ustupi redakciji naše glazbene edicije, koja ih može štampati i honorirati po svojoj stopi. One međutim ostaju vlasništvo autora. Sve note resp. rukopisi šalju se na naslov: slav. izdavački zavod Beč, I. Spiegelgasse 4.

U Beču, u srpnju 1918.

Slavenski izdavački zavod.

LISTNICA UREDNIŠTVA!

Učiteljica. Anonimnih dopisov ne objavljamo. F. P. v L. na Štajerskem. Tudi nam je znano, da je Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem določila na delegacijskem zborovanju o veliki noči v Celju posebnega poročevalca za štajerske šolske vesti in novosti, toda ta poročevalec, ki nam je prej večkrat kaj pisal, nam še ni poslal od tedaj nobenega zloga. — Iv. L. Vprašate nas, kdo je oni c. kr. okrajni šolski nadzornik, ki meri učne uspehe po %, pravite, da bi radi poznali to svetlo luč med avstrijskimi c. kr. okrajnimi šolskimi nadzorniki? Vprašajte tovariše tam gor ob izviru bistre Save.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovenskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Učiteljica

dobi dobro privatno službo pri narodni družini v bližini Ljubljane. Poučevati bi ji bilo deklico za 1. meščanskošolski, njeno sestrice za 5. in njenega bratca za 3. ljudskošolski razred. Popolna oskrba v hiši, plača po dogovoru.

Učiteljica z meščanskošolskim izpitom, oziroma učiteljica, zmožna poučevati v glasovirju, ima prednost.

Ponudbe je poslati na naslov:
Matija Dolničar, kolodv. restavrater
v Št. Petru na Krasu.

Naš denarni zavod.

Gesto: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 30. junija 1918 K 84.963.43.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/2. do 1/2. ure popoldne.

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča sl. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.

„Silva vrelec“

Kislo vodo

in vino razpošilja Andr. Oset

Tolsti vrh, P. Guštanj (Koroško.)